

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „Wzmocnienie społecznego wymiaru unii gospodarczej i walutowej”

COM(2013) 690 final

(2014/C 67/24)

Sprawozdawca generalny: **Georgios DASSIS**

Dnia 4 października 2013 r. Komisja, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „Wzmocnienie społecznego wymiaru unii gospodarczej i walutowej”

COM(2013) 690 final.

Dnia 17 września 2013 r. Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego powierzyło przygotowanie opinii w tej sprawie Sekcji Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa.

Mając na względzie pilny charakter prac, na 493. sesji plenarnej w dniach 16–17 października 2013 r. (posiedzenie z 17 października) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył Georgiosa DASSISA na sprawozdawcę generalnego oraz stosunkiem głosów 157 do 3 – 19 osób wstrzymało się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Uwagi ogólne

1.1 Bezprecedensowy kryzys gospodarczy i finansowy, który szczególnie mocno dotknął państwa członkowskie strefy euro, ujawnił także strukturalne słabości całej Europy. Pokazał wyraźne powiązanie między wysokimi stopami bezrobocia, presją na budżety krajowe, pogarszaniem się sytuacji społecznej i niepokojami społecznymi. Choć należy zgodzić się co do konieczności utrzymania równowagi budżetów krajowych, trzeba jednak stwierdzić, że cięcia miały niekorzystny wpływ na edukację, aktywną politykę rynku pracy i opiekę społeczną. Wzrost bezrobocia i ubóstwa negatywnie oddziałuje na umiejętności i zatrudnialność siły roboczej. Wpływa także na zdolność przedsiębiorstw do wzrostu i tworzenia miejsc pracy, co utrudnia ożywienie koniunktury.

1.2 W niektórych z najbardziej dotkniętych kryzysem państw UE możemy zaobserwować, że kryzys gospodarczy i społeczny przerodził się także w kryzys polityczny i na sile zyskują ekstremistyczne i niedemokratyczne ruchy polityczne. Trzeba pilnie stworzyć przeciwwagę dla tego trendu poprzez konkretne działania na poziomie europejskim, krajowym i lokalnym.

1.3 Rynek wewnętrzny powinien być projektem gospodarczym i społecznym. Przyczynił się do tworzenia miejsc pracy i dobrobytu we wszystkich państwach członkowskich UE. Dokończenie budowy rynku wewnętrznego oraz wzmocnienie skuteczności i spójności społecznej w kontekście strategii „Europa 2020” jest niezbędne, by Europa szybciej wyszła z kryzysu.

1.4 To na tym tle Komitet z ogromną uwagą przeanalizował komunikat Komisji jako pierwszy wkład w nadchodzące dyskusje i decyzje Rady Europejskiej dotyczące wzmocnienia społecznego wymiaru europejskiej unii gospodarczej i walutowej.

1.5 Komitet wzywa Komisję, by zaktualizowała i wzmocniła swą politykę w świetle tych dyskusji, tak by szybciej osiągnąć postęp, zwłaszcza jeśli chodzi o proaktywne wykorzystywanie wskaźników zatrudnienia i włączenia społecznego.

1.6 Komitet konsekwentnie popierał działania na rzecz zwiększenia inwestycji społecznych, silniejszego ukierunkowania europejskich funduszy na solidne strategie polityczne dotyczące zatrudnienia i dobrą politykę społeczną, specjalnej inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i systemu gwarancji dla młodzieży oraz lepszej mobilności transgranicznej. W związku z tym z zadowoleniem przyjmuje zwrócenie większej uwagi na te dziedziny polityki. Pozytywnie odnosi się także do przewidzianego wzmocnienia dialogu społecznego w ramach procesu związanego z europejskim semestrem.

1.7 Komitet podziela zdanie Komisji, że wzmocnienie wymiaru społecznego pomoże państwom członkowskim urzeczywistnić ich potencjał, jeśli chodzi o wzrost zatrudnienia, poprawę spójności społecznej i zapobieganie powiększaniu się różnic. W szczególności popiera pomysł ściślejszego dozoru wania zakłóceń równowagi w zakresie zatrudnienia i spraw społecznych w UGW za pośrednictwem systematycznego monitorowania stopy bezrobocia, liczby ludzi młodych niekształczących się, niepracujących ani nieszkolących się, poziomu ubóstwa i nierówności.

1.8 Proponowana tabela wyników w zakresie zatrudnienia i nierówności społecznych, oparta na kluczowych wskaźnikach i progach, powinna zatem proaktywnie wykrywać przypadki asymetrycznego rozwoju sytuacji w tym zakresie i przenoszenia się jego skutków na ogólne wyniki gospodarcze. System monitorowania powinien w razie potrzeby uruchamiać skuteczny i szybko działający mechanizm dostosowawczy oraz reakcję polityczną, tak jak ma to miejsce w przypadku podobnych zakłóceń równowagi gospodarczej i finansowej. Komitet

podziela w związku z tym pogląd, jaki wyraziła Rada Europejska na posiedzeniu w dniach 27–28 czerwca 2013 r., że planowane ramy złożone ze wskaźników społecznych i w zakresie zatrudnienia stanowią pierwszy krok w kierunku nadania UGW szerszego wymiaru społecznego ⁽¹⁾.

1.9 Komitet odegrał doradczą rolę w przygotowaniach do nadchodzących dyskusji Rady Europejskiej, wydając opinię z 22 maja 2013 r. ⁽²⁾, i ponawia apel o dalsze wzmocnienie społecznego wymiaru UGW.

2. Uwagi szczegółowe

2.1 W komunikacie Komisja proponuje szereg inicjatyw mających na celu wzmocnienie społecznego wymiaru UGW, koncentrujących się szczególnie na trzech aspektach:

- intensyfikacji monitorowania problemów w dziedzinie zatrudnienia i spraw społecznych oraz koordynacji polityki;
- zwiększeniu solidarności i nasileniu działań w dziedzinie zatrudnienia i mobilności siły roboczej;
- wzmocnieniu dialogu społecznego.

2.2 Komitet zgadza się z potrzebą wzmocnienia społecznego wymiaru UGW i chciałby zwrócić uwagę na następujące sprawy:

Intensyfikacja monitorowania problemów w dziedzinie zatrudnienia i spraw społecznych oraz koordynacja polityki

2.3 Konsolidacja budżetowa i zarządzanie gospodarcze w UE są nie do utrzymania bez równoważonych form konsolidacji społecznej i zarządzania społecznego. Obecny zasięg różnic społecznych w Europie osłabia ożywienie gospodarcze, wzrost i spójność. EKES twierdzi, że w europejskim semestrze trzeba w tych samych ramach nadzoru, jakie przewidziano dla koordynacji gospodarczej i reform strukturalnych, uwzględnić wartości odniesienia w zakresie zatrudnienia i włączenia społecznego. Ilościowe cele w zakresie zatrudnienia i polityki społecznej muszą towarzyszyć celom dotyczącym wysokości zadłużenia i deficytu i trzeba przewidzieć podobne mechanizmy dostosowań i solidarności, by zaradzić zakłóceniom równowagi społecznej i promować inwestycje społeczne.

2.4 EKES rozumie, że odnowa gospodarcza i inwestycje społeczne UE i państw członkowskich wymagają czegoś więcej niż tylko formalnych struktur zarządzania i mechanizmów przewidzianych w przepisach. Dlatego też jest to kwestia ważna dla zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i poszczególnych obywateli europejskich i mają oni tu do odegrania szczególną rolę. Ogromne znaczenie ma poczucie współuczestnictwa w realizacji europejskiego projektu i współodpowiedzialności za nią.

2.5 Komitet podkreśla jednak także, że trwała poprawa sytuacji społecznej wymaga zajęcia się problemami strukturalnymi u ich źródła w państwach członkowskich. Światowa konkurencyjność, wzrost gospodarczy i silny wymiar społeczny to kluczowe elementy, które pozwolą Europie wyjść z kryzysu. Trzeba wykorzystać zaproponowane niedawno wskaźniki polityki społecznej, aby wzmocnić reformy przeprowadzane w krótkim i długim okresie.

Zwiększenie solidarności i nasilenie działań w dziedzinie zatrudnienia i mobilności siły roboczej

2.6 Jak Komisja przekonuje w komunikacie, transgraniczna mobilność pracowników jest ważna dla utrzymania zatrudnienia i konkurencyjności oraz tworzenia nowych miejsc pracy z myślą o zastąpieniu tych utraconych w wyniku restrukturyzacji gospodarczej.

2.7 W celu dalszej eliminacji istniejących przeszkód dla mobilności siły roboczej trzeba przedsięwziąć dodatkowe środki zmierzające do udostępnienia pracownikom migrującym zrozumiałych, opracowanych w językach poszczególnych krajów informacji na temat prawa pracy i przepisów socjalnych. Powinno się ustanowić specjalne prawo pracowników do doradztwa. Odpowiednie struktury zajmujące się doradztwem powinny działać w ścisłym powiązaniu z partnerami społecznymi i EURES-em oraz gwarantować, że pracownicy migrujący będą już w państwie pochodzenia informowani o uwarunkowaniach socjalnych i prawnych w państwie docelowym.

2.8 Inwestycje społeczne pomagają obywatelom. Podnoszą ich umiejętności i kwalifikacje oraz ułatwiają uczestnictwo w życiu społecznym i udział w rynku pracy. Prowadzi to do wzrostu dobrobytu, nakręca gospodarkę i przyczynia się do tego, by UE wyszła z kryzysu silniejsza, bardziej spójna i konkurencyjna.

2.9 Właściwie ukierunkowane inwestycje społeczne przyczyniają się nie tylko do postępu społecznego i do wzrostu konkurencyjności. Szczególnie w czasach bezprecedensowego, dramatycznego bezrobocia oraz rosnącego ubóstwa, inwestycje w państwo socjalne odgrywają także kluczową rolę we wzmacnianiu spójności społecznej, w integracji społecznej oraz w walce z wykluczeniem społecznym i ubóstwem. Takie wydatki inwestycyjne muszą gwarantować skuteczność działania.

2.10 EKES zdecydowanie podkreśla, że społeczny wymiar UGW potrzebuje jasnych instrumentów, wskaźników oraz celów jakościowych i ilościowych, które będą równie skuteczne jak gospodarcze i finansowe zobowiązania UGW. Doradza także Radzie Europejskiej, że jeśli brak jest wystarczającego porozumienia czy woli politycznej, by wprowadzić taki mocniejszy unijny wymiar społeczny, EKES proponowałby wariant wzmocnionej współpracy w ramach UGW, na którą przeznaczono by oddzielne zasoby finansowe i której towarzyszyłby dodatkowy fundusz społeczny, pakt postępu społecznego oraz społeczne standardy, cele i mechanizmy stabilizacyjne odpowiadające fiskalnemu, budżetowemu i walutowemu mechanizmom stabilizacyjnym.

⁽¹⁾ Konkluzje Rady Europejskiej, 27–28 czerwca 2013 r., dok. EUCO 104/13, pkt 14 lit. c).

⁽²⁾ Dz.U. C 271 z 19.9.2013, s. 1–7.

Wzmocnienie dialogu społecznego

2.11 Komitet pozytywnie odnosi się do propozycji Komisji co do poprawy zaangażowania partnerów społecznych w koordynację polityki gospodarczej i dotyczącej zatrudnienia na poziomie europejskim. Dialog społeczny odgrywa ważną rolę na wszystkich poziomach. Pomaga znaleźć rozwiązania, które odzwierciedlają poglądy zarówno pracodawców, jak i pracowników, oraz tworzy porozumienie i zaufanie niezbędne do zreformowania europejskich rynków pracy i wzmocnienia struktur społecznych.

2.12 Komitet zauważa także, że przyszłość dialogu społecznego, w tym kwestia dialogu trójstronnego, jest już obecnie przedmiotem dyskusji europejskich partnerów społecznych.

Bruksela, 17 października 2013 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE
